

Μονοπάτια πολιτισμού

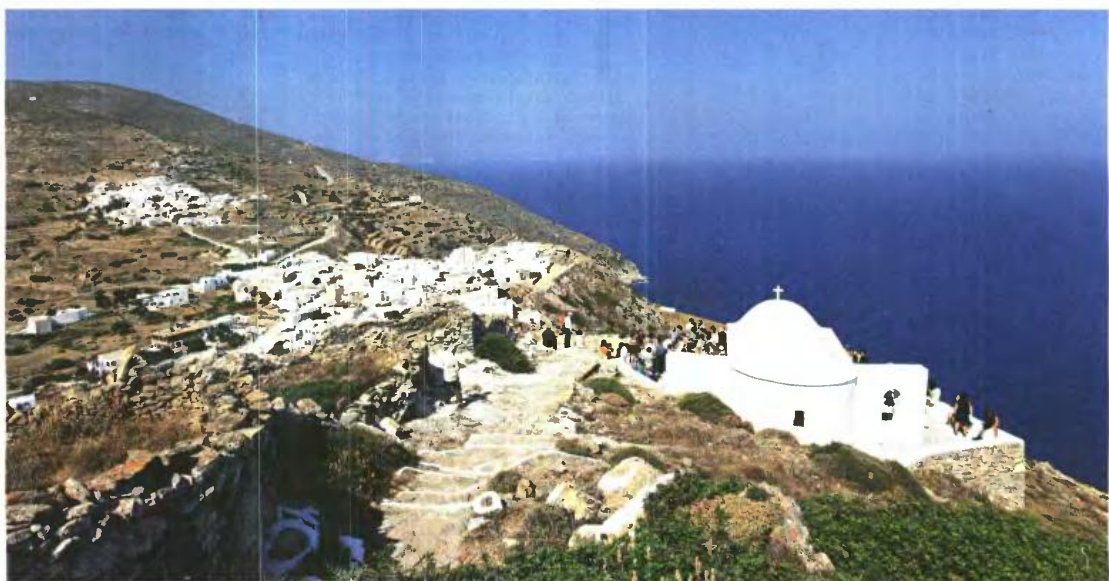
Συνδέσαν για αιώνες τόπους και ανθρώπους, όντας οι βασικοί δίαυλοι ανταλλαγής προϊόντων, αλλά και ιδεών. Το πρόγραμμα που η Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού ήδη υλοποιεί μας βοηθά τόσο να τα ανακαλύψουμε όσο και να τα ξαναπερπατήσουμε

Της Βασιλικής Γραμματικογιάννη

Τις εποχές που δεν είχαν ακόμη ανοιχτεί οι δρόμοι και οι λεωφόροι –εποχές που ίσως και να είναι πολύ πιο κοντά στη δική μας, απ' όσο ενδεχομένως φαντάζονται οι περισσότεροι– η επικοινωνία των ανθρώπων –ιδιαίτερα όσων ζούσαν σε χωριά ή μέρη ορεινά– γινόταν μέσω μονοπατιών. Πετρόκτιστα καλντερίμια, αληθινά έργα τέχνης, ξεγλιστρούσαν ανάμεσα στα σπίτια στα χωριά, ξεχύνονταν σε λόγγους και χαράδρες και διέσχισαν ολόκληρα βουνά για να ενώσουν τους ανθρώπους και τους τόπους. Ακόμη και σήμερα θα ακούσεις σε ορεινά χωριά τους γεροντοτέρους να αναφέρουν τα μονοπάτια σαν «δημοσία», αφού γι' αυτούς στην εποχή τους αποτελούσαν σημαντικούς οδικούς άξονες.

Κάποια απ' αυτά τα υπερωριανόβια μονοπάτια κατάφεραν να διασωθούν από τη φθορά του χρόνου. Και αποτελούν πλέον ένα πολύτιμο κομμάτι της πολιτιστικής και φυσικής μας κληρονομιάς, το οποίο η Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού προσπαθεί να αναδείξει με το πρόγραμμα «Μονοπάτια Πολιτισμού», επιστρατεύοντας για τον σκοπό αυτό φυσιολόγους, λαογράφους, ιστορικούς, γεωγράφους και μια σειρά επιστημονικές διαφόρων ειδικοτήτων. Την προσπάθειά τους αυτή συνδέραμαν θεσμικοί παράγοντες αλλά και εκπροσώποι του τουρισμού και της επιχειρηματικής κοινότητας, που φιλοδοξούν με προγράμματα όπως αυτό να επιτύχουν την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και την ανάπτυξη του περιπατητικού τουρισμού, αλλά και τη δημιουργία θέσεων εργασίας καθώς και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων του τόπου. «Αξιοποιούμε μια πολύτιμη παραμελημένη κληρονομιά», θα πει η δημιουργός του προγράμματος, Λυδία Καρρά. «Τα μονοπάτια που οι πρόγονοί μας από τα αρχαία χρόνια διαμόρφωσαν και τα οποία συνδέαν οικισμούς, οδηγούσαν σε προσκνήματα, σε καλλιέργειες, αποτελώντας φορείς εμπόριου, πολιτισμού και ιδεών».

Το περιβάλλον και ο πολιτισμός αντιμετωπίζονται από το πρόγραμμα ως ενιαίο σύνολο, όπως και η ονομασία του προγράμματος υποδηλώνει. Προτεραιότητα δίνεται σε μονοπάτια που συνδέουν τόπους με ιστορική αξία και φυσική ομορφιά –η ανάδειξή τους ως στοιχεία της φυσικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς στοχεύει να αυξήσει την ευαισθητοποίηση και το ενδιαφέρον γι' αυτά, αλλά και να βοηθήσει στην καταξίωσή τους στο συλλογικό υποσυνείδητο ως περιοχών που αξίζει κανείς να επισκεφθεί. «Σήμερα ο μεγαλύτερος τουρισμός στην Ευρώπη –και γοργά ανερχόμενος στις άλλες ηπείρους– είναι ο περιπατητικός. Είναι τουρισμός φιλικός στο περιβάλλον αλλά επιπλέον συμβάλλει και στην υγεία, με δεδομένο ότι όλες οι ηλικίες ευεργετούνται από το περπάτημα» θα πει η Λυδία Καρρά. «Το πρόγραμμα έχει ως

Τα μονοπάτια στη Σίκινο συνδέουν τους οικισμούς με βωκλήσια

τώρα τύχει ενθουσιώδους αποδοχής από όλους και ειδικά από τους νέους, που αναλαμβάνουν τη φροντίδα του ενώ προσφέρονται να είναι οι 'μικροί οδηγοί' τους».

...ξέρει και άλλο μονοπάτι

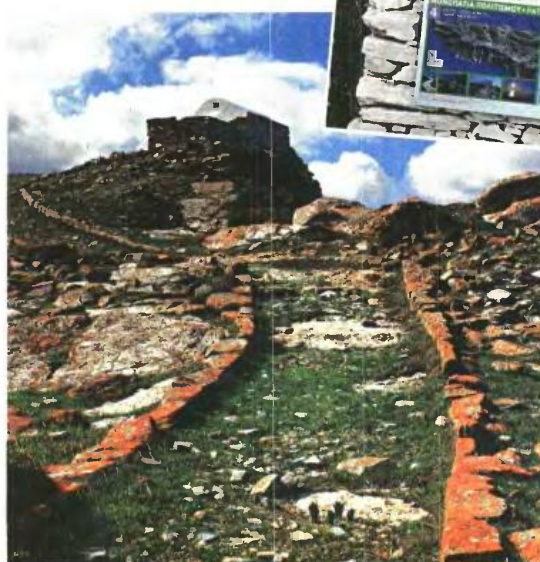
Πώς μπορεί μια περιοχή και κάποιο μονοπάτι –ή δίκτυο διαδρομών– να ενταχθεί στο πρόγραμμα; Σε πρώτη φάση αρκεί ένα έγγραφο αίτημα του

δήμου. Η Ελληνική Εταιρεία ακολουθώντας θα στείλει κάποιον γεωγράφο ή τοπογράφο, ο οποίος σε συνεργασία με τον δήμο και τους κατοίκους θα καταρτάσει τα προς ανάδειξη μονοπάτια και θα κάνει μία εξειδικευμένη μελέτη

σήμανσης, η οποία, ανάμεσα στα άλλα, προβλέπει διήγλωση σηματοδότηση με πινακίδες κατευθύνσης καθώς και πινακίδες με περιβαλλοντικές και πολιτιστικές πληροφορίες.

Μέχρι σήμερα έχουν διαμορφωθεί σε πολλά μέρη Μονοπάτια Πολιτισμού. Στον Μαραθώνα, με τη χορηγία του Ιδρύματος Α.Γ. Λεβέντη, έχουν ήδη χαραχτεί και σηματοδοτηθεί πέντε πεζοπορικές διαδρομές συνολικού μήκους 44,5 χλμ., που δίνουν την ευκαιρία στον επισκέπτη να καταδυθεί στη γοη-

τεία του τόπου, μα και να γνωρίσει –ή να ξαναθυμηθεί– στιγμές από την Ιστορία του. Αντίστοιχο πλέγμα μονοπατιών έχει υλοποιηθεί στην Πάτμο –με μονοπάτια που συνδέουν οικισμούς με τη Μονή και με ερημητήρια–, στη Σίφνο και τη Σίκινο. Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί ότι τα Μονοπάτια Πολιτισμού έχουν ήδη καταφέρει να προσελκύσουν το ενδιαφέρον της διεθνούς κοινότητας. Η Euroρα Nostra έχει πάρει την απόφαση να διαθέσει ειδικό κονδύλι για τη στήριξη του Βυζαντινού Πύργου της Οινόης, που κινδυνεύει με κατάρρευση, και ίσως το γεγονός ότι μέσα σε μια περίοδο βαθύτατης κρίσης η ευαισθητοποίηση και η κινητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών βοηθά στη διάσωση ενός μνημείου να είναι και το πιο ελπιδοφόρο μήνυμα.

Πετρόκτιστα καλντερίμια, έργα τέχνης, διασχίζουν βουνά

Με στόχο την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, εκπροσώποι του τουρισμού συμβάλλουν στη **διάσωση και ανάδειξη υπερωριανόβια μονοπατιών** της Ελληνικής Εταιρείας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού